

Täysistunto

Tiistai 9.11.2021 klo 14.00—16.57

12. Hallituksen esitys eduskunnalle vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2021 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Ensin päätetään talousvaliokunnan mietinnön TaVM 27/2021 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. — Edustaja Essayah.

Keskustelu

16.26 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa annoin tuonne talousvaliokunnan mietintöön meidän lausuntomme, jossa on eriävä mielipide ja perusteluita, ja siltä pohjalta sitten tosiaankin tässä esitän myös, että eduskunta hylkää tämän hallituksen esityksessä HE 100/2021 tarkoitetun sopimuksen ja että eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 100/2021 sisältyvän lakiehdotuksen.

Kristillisdemokraatit on koko ajan korostanut, että vastuun pankkisektorin riskien realisoitumisesta tulee olla ensisijaisesti sijoittajilla. Samoin näitten elinkelvottomien pankkien alasajamiset ja yhdistämiset olisi ensin hoidettava kansallisesti, ja riskien jakamisen ennakkoehdona täytyy olla riittävä riskien vähentäminen. Vastaavasti on ennen mahdollista tulevaa pankkien yhteistä talletussuojaa saatettava pankit kuntonsa puolesta samalle lähtötasolle. Pankkiunionin loppuunsaattamista ei todellakaan pidä toteuttaa hinnalla millä hyvänsä. Nyt valitettavasti hallitus on tässä ottanut etunojan ja on toteuttamassa sitä hinnalla millä hyvänsä ja vielä väärään aikaan.

Kristillisdemokraatit näkee tässä aikaistetussa yhteisvastuussa riskinä erityisesti sen, että me suomalaisten pankkien asiakkaina joudumme maksamaan Etelä-Euroopan kaatuvia pankkeja. Pankkiunionin jäsenmaiden pankkisektorin riskit vaihtelevat edelleenkin erittäin suuresti, ja monissa jäsenmaissa myös pankkisektorilla on tehottomuutta ja ylikapasiteettia — jopa sellaisissa maissa, joissa me olemme ajatelleet, että valtiontalous on vahva, kuten vaikkapa Saksassa, mutta joiden pankkisektorissa on paljon pieniä pankkeja, tällaisia paikallisia pankkeja ja erilaisia landesbankeneita niin kuin Saksassa, ja meno on siellä vähän niin kuin Suomessa ennen 90-luvun pankkikriisiä, että joka kylästä löytyy viiden eri pankkiryhmittymän konttoreita. Aivan selvää on, että tämän saksalaisen pankkimaailman resoluutio on varmasti vielä edessä, ja siksi näitä pankkeja tullaan taatusti ajamaan lähivuosina alas.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2021 vp

Lisäksi koronapandemia on tuonut tähän tilanteeseen ihan poikkeuksellisen suurta epävarmuutta, jota ei kyllä ole riittävällä tavalla selvitetty. Maailmantaloudessa on tällä hetkellä merkittäviä riskejä, jotka voivat heijastua nopeasti pankkisektorin vakauteen, joten ajankohta edistää tätä aikaistettua käyttöönottoa ja sen vaatimaa, äsken käsiteltyä EVM:n sääntömuutosta on mahdollisimman huono.

On huomattava, että vaikka valtioneuvosto omassa selvityksessään totesi, että riskien väheneminen ei ole selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella edennyt merkittävästi, niin hallitus kuitenkin poliittisen kokonaisharkinnan pohjalta hyväksyi varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönoton ja vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttamisen ja puolsi sitten myöskin niihin liittyviä allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyjä sekä tarvittavien EVM-liitelakien ja -ohjeiden muutoksia. Siis meille todellakin valtiovarainministeriön virkamiehet virkavastuulla kertoivat, että riskien väheneminen ei ole selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella edennyt merkittävästi. Tämän he totesivat, ja sehän oli ehtona, että Suomi tekee oman selvityksen myöskin tästä riskien etenemisestä, mutta sitten he hallituksen uskollisina satureina totesivat, että hallitus kuitenkin poliittisen kokonaisharkinnan pohjalta hyväksyy. Eli valtiovarainministeriön pätevät virkamiehet totesivat, että tässä ei ole sellaista riskien vähentymistä tapahtunut, että tämä olisi turvallinen tie edetä, mutta jos kokonaispoliittinen harkinta hallituksella on tämä, eli ei haluta asettua tässä poikkiteoloin, niin silloinhan sitten mennään sitä latua, mitä on lähdetty menemään.

Esitetyn arvion mukaan valtiosopimuksen muuttamisen nettovaikutus suomalaiselle pankkisektorille on negatiivinen. Tämä on varmasti näin, koska suomalaisten pankkien taloudellinen asema suhteessa muihin euroalueen pankkeihin kuitenkin arvioidaan merkittävästi paremmaksi. Meillähän on erittäin paljon esimerkiksi pohjoismaisissa pankeissa ja suomalaisissa pankeissa ihmisten asuntolainoja, ja ne hyvin harvoin jäävät maksamatta. Eli meillä todellakin pankkien taseet ovat koko lailla kunnossa. Ja on muuten aika lailla ikävää, että tämä tuleva Basel-sääntely tulee muuttamaan tätä vielä sillä tavoin, että nimenomaan nämä tällaiset henkilökohtaiset pankkilainat ja muut tulevat saamaan tulevaisuudessa huonomman riskiarvion. Eli se, että meillä on turvallisia lainoja siellä suomalaisten pankkien taseissa, arvioidaan tulevaisuudessa ikään kuin näitten pankkien tase olisi heikommassa kunnossa kuin mitä se on. Eli ihan en ole kyllä ymmärtänyt, että mihin suuntaan tätä Basel-sääntelyä nyt ollaan viemässä, jos se rankaisee siitä, että pankeilla on nimenomaan taseessaan sellaisia lainoja, joiden takaisinmaksu on varsin varmaa.

Muitten maitten pankkisektorin hyväksi kerättävät ylimääräiset vakausmaksut näitten arvioiden mukaan voivat nousta vähintään satoihin miljooniin euroihin vuodessa, ja ylimääräisten vakausmaksujen maksaminen vaikuttaa tietysti kielteisesti suomalaispankkien kannattavuuteen ja tappionsietokykyyn. Tämä puolestaan sitten vaikuttaa niiden mahdollisuuksiin rahoittaa asiakkaita ja yrityksiä Suomessa. Lisäksi nämä kasvaneet kustannukset päätyvät kuitenkin viime kädessä suomalaispankkien asiakkaitten maksettavaksi esimerkiksi kohonneina asiakas- ja palvelumaksuina ja korkopreemioina.

Näissä aiemmissa asian käsittelyvaiheissa perustuslakivaliokunta ei myöskään ole pitänyt sopimuksen kokonaisuuden ja siitä tekemänsä valtiosääntöoikeudellisen arvion kannalta merkityksettömänä sitä, että tähän sopimukseen sisältyy tämä siirtymäkautta koskeva järjestely.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla todellakin kristillisdemokraatit esittää myöskin tämän hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä ja myöskin siihen sisältyvän sopimuksen hylkäämistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Turtiainen.

16.32 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Viittaa edellisen asiakohdan käsittelyssä pitämään puheenvuoroon ja kannatan myös tämän lakiesityksen hylkäämistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Östman.

16.32 Peter Östman kd: [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, edustaja Östman, onko mikrofoni päällä?

Arvoisa puhemies! Nyt on — kiitos.

Joo, haluaisin hiukan palata keskustapuolueen edustajan Pirttilahden puheenvuoroon edellisessä kohdassa, kun hän vakuutti, että jokainen maa vastaa omista veloistaan.

Arvoisa puhemies! Jos näin olisi eli jos Suomen hallitus pitäisi kiinni tästä periaatteesta, asialistallamme ei olisi tätä esitystä eduskunnalle vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi — tämäkin kohta näyttää menevän ilman, että hallituksen ministerit osallistuvat tähän eduskunnan keskusteluun.

Kristillisdemokraattien mukaan hallitus on edistänyt ja on edelleen edistämässä useita yhteisvastuullisia hankkeita ja näyttämässä vihreää valoa yhteisen kriisimekanismin aikaistetulle käyttönotolle. Tässä on valtavat riskit siitä, että me joudumme suomalaisten pankkien asiakkaina maksamaan Etelä-Euroopan kaatuvat pankit. Suomen tulisi politiikassaan voimakkaammin painottaa jäsenmaiden vastuuta omasta taloudestaan ja myös pankeistaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Essayahin tekemää hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

16.34 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on yhteinen kriisinratkaisurahasto. Tilanne on hyvin huolestuttava siinä, miten meidän pankkisektorimme käy. Tällainen laki pitäisi heti hylätä.

Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vastustaneet pankkien yhteisvastuuta mahdollisen pankkikriisin kustannuksista. Siten vastustamme myös yhteisen varautumisjärjestelyn käyttöönoton aikaistamista.

Ehdotettujen muutosten myötä pankkisektorin yhteisvastuu aikaistuisi aiemmin sovitusta eli vuoden 2024 alusta. Aikaistaminen lisäisi kansallisen pankkisektorimme riskejä. Riskit liittyvät erityisesti kotimaisen ja muiden jäsenvaltioiden pankkisektorien taloudellisten asemien välisiin eroihin.

Esityksen vakaushyöty syntyy tulonsiirroista. Esityksen tuoma rahoitusvakauden paraneminen ei olisi seurausta vakuutusefektistä. Rahoitusvakauden paraneminen olisi seurausta paremmassa kunnossa olevien pankkien ja niiden kotivaltioiden kontolle lankeavasta tukivelvoitteesta. Tukivelvoite suuntautuisi heikommassa kunnossa oleviin pankkeihin sekä niiden kotivaltioihin. Kyseessä on siis tulonsiirto eli tietyissä maissa vallitsevan heikon tilanteen sosialisointi muiden maiden riesaksi. Koko järjestelmän väitetty hyöty lepää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2021 vp

tulonsiirtomekanismin varassa, jossa Suomi on korkealla todennäköisyydellä nettomaksaja, siis nettomaksaja.

Mietintöluonnoksessa todetaan, että asiantuntijalausunnoissa on esitetty huolta mahdollisten maksujen epäsymmetrisyydestä eli siitä, että Suomi olisi todennäköisesti nettomaksajan asemassa. Jos tämän käyttö olisi hyvin epätodennäköistä, niin miksi me kiirehdimme?

Talousvaliokunnan aiemmissa lausunnoissa on korostettu esityksen hyväksymisen edellytyksenä, että luottolaitosten riskejä vähennetään ja että osallistujilta on edellytettävä talouksien tervehdyttämistä.

Luonnoksessa myös muistutetaan järjestelyn käytön epätodennäköisyydestä. Mikäli pankkien tilanne on parantunut riittävästi ja tarve järjestelylle on hyvin epätodennäköinen, se olisi syy kiirehtimisen sijaan perua koko esitys, perua koko esitys.

Perussuomalaisten mielestä tulee odottaa, että pankit saataisiin läpikotaisin tarkastettua, pääomitetua ja keskenään samalle viivalle.

Mietintöluonnoksessa todetaan, että koronavirushiiri on lisännyt epävarmuutta ja että kriisin vaikutukset pankkeihin nähdään vasta myöhemmin, kun tilapäispankkien ja velallisten helpotustoimet lakkaavat. Tämäkin riski puoltaisi kiirehtimisestä luopumista.

Kiire, kiire ja esityksen toistuminen nyt jo kolmannen kerran muutaman vuoden sisään vihjaavat, että kaikki ei todellakaan ole kunnossa. Perussuomalaisten mielestä muut maat voivat halutessaan omilla rahoillaan tarkastaa, millaisessa kunnossa Etelä-Euroopan pankit ja näiden pankkien luottotajat ovat oikeasti.

Markkinakuri ja moraalikadon poistaminen ovat ainoa kestävä ratkaisu. On kyseenalaistettavissa, onko pankkiunioni onnistunut vähentämään rahoitusjärjestelmän riskejä vai onko kyseessä kevyen rahapolitiikan ja valtioiden velkaantumisen luoma tilapäinen helpotus, joka vain peittää ongelmat.

Perussuomalaisten mielestä yhteisvastuumekanismeja, jos niitä perustetaan, tulisi käyttää vain vakuutusominaisuuksien osalta ja kaikenlaiset yhteisvastuita ja tulonsiirtoja kasvattavat ja liittovaltiotakenteita synnyttävät uudistukset tulisi käsitellä hyvin kriittisesti.

Kestävä pankkijärjestelmä syntyy vain tilanteessa, jossa riskit on oikein mitattu ja hinnoiteltu ja pankeilla on riittävästi pääomia näitä riskejä vastaamaan. Pyrittäessä eroon moraalikadosta eli siitä tilanteesta, jossa hyvinä aikoina kerätään voitot ja huonoina aikoina laskut maksaa joku muu, on tärkeää ymmärtää, että moraalikatoa ei pelkästään ruoki järjestely, jossa veronmaksajat kuittaavat tappiot huonoina aikoina. Moraalikatoa lisää myös järjestely, jossa asiansa hyvin hoitaneet pankit maksavat riskiä liikaa ottaneiden pankkien epäonnistumiset.

Tämä esityksen toistaminen ei kunnioita parlamentarismia. EU:n tapaa esittää samaa asiaa toistuvasti vuoden välein vain pienillä muutoksilla niin kauan, että esitys menee läpi, ei voi pitää edustuksellista demokratiaa kunnioittavana, sillä täsmälleen sama esitys on pyörinyt valiokunnissa ainakin vuosina 2019, 2020 ja 2021 ja tätäkin ennen hieman erilaisissa muodoissa. Käytännössä tämän esityksen tuominen käsittelyyn joka vuosi niin kauan, kunnes se hyväksytään, on parlamentarismien halveksuntaa ja selvä merkki, että tarkoitus ei edes ole päättää EU:ssa asiasta demokraattisesti vaan pelkästään jättää esitys läpi — jättää esitys läpi, ja tämä on se kamala riski tässä.

Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen 1 mukaiset ehdotukset, että eduskunta hylkää hallituksen esityksessä 100/2021 tarkoitetun sopimuksen ja että edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2021 vp

kunta hylkää hallituksen esitykseen 100/2021 sisältyvän lakiehdotuksen. Tällainen tulee hylätä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Lehto.

16.41 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Reijosen tekemiä hylkäysehdotuksia. Perustelut olivat mainiot.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.